

Als expat in Nederland kom je vaak in een woning terecht die voor je gevoel net niet klopt. Denk aan kleine eettafels of zeer compacte keukens. 'Chinese mensen koken vaak veel gerechten, dus we hebben ruimte nodig om al die potjes neer te zetten.' Studio Stad biedt met zijn vooruitstrevende woonconcept Rooted Living een oplossing.

Geworteld wonen

*Door
Elsbeth
Grievink
Illustratie:
Petra
Eriksson*

Vierentwintig jaar geleden verhuisde Hongmei Zeng (1982) van de Chinese miljoenenstad Chengdu naar Nederland. Ze was 19, ging International Business Management studeren en belandde met vier studiegenoten in een studentenwoning in Middelburg. Het contrast was enorm. Voorheen was ze omringd door een grote hoeveelheid shoppingmalls en restaurants, nu kon ze nauwelijks aan Chinese producten komen.

Ook aan het huis moest ze wennen. Dat gevoel bleef, in elk huurhuis waar ze daarna terechtkwam. 'Inmiddels woon ik alweer 24 jaar in Nederland en heb ik een koophuis, dat ik naar mijn hand heb kunnen zetten. Maar toen ik nog huurde, viel het me telkens weer op hoe klein de keukens waren. Chinese mensen koken vaak veel gerechten,

dus we hebben ruimte nodig om al die potjes neer te zetten. Daarom zijn onze eettafels ook zo groot, we zetten die helemaal vol met eten.'

Iets anders wat haar opviel, betreft de afsluitbaarheid van de keukens. 'In Nederland zijn de woonkamer en de keuken vaak verbonden. Als je dan een keer hotpot maakt, ruiken je gordijnen er twee dagen later nóg naar. Daarom heb ik liever een aparte keuken.' In haar huidige koophuis, in Berkel en Rodenrijs, is ze tevreden, al moet ze het doen met een vrij kleine slaapkamer, zegt ze. 'Hier is 12 vierkante meter normaal voor een masterbedroom. In China houden we van grote masterbedrooms, met inloopkasten en een privébadkamer met eigen toilet. Zelfs heel kleine appartementen hebben daar meerdere toiletten.'

Volgens het CBS woonden op 1 januari 2024 ongeveer 118.000 personen van Chinese herkomst in Nederland, waarvan een groot deel in China is geboren. Daar zitten veel kenniswerkers bij. De meesten van hen wonen in de Randstad: Rotterdam, Amsterdam, Den Haag en ook de Brainport-regio rondom Eindhoven hebben een grote aantrekkingskracht en groeien snel. Met man en macht wordt er gebouwd aan een grotere woningvoorraad. De

**In onze huidige
woningbouw
wordt nauwelijks
rekening gehouden
met het groeiende
aantal migranten.**

vraag is: worden de juiste woningen gebouwd? Rebekka Straetmans en Tim Prins denken van niet. Met hun architectenbureau, Studio Stad, wisten zij door concrete plattegronden en hun ontwerpen een thuisgevoel voor de bewoners op te roepen. Ze noemden het Rooted Living.

'In 2050 heeft ruim 40 procent van de Nederlandse beroepsbevolking een migratieachtergrond, tegen 26 procent nu', zegt Straetmans. 'Daar wordt in onze huidige woningbouw nauwelijks rekening mee gehouden. Dat is jammer, want als we meer kenniswerkers willen aantrekken, zullen we aandacht moeten besteden aan ons vestigingsklimaat. Goede woningen, waar mensen zich thuis voelen, is daar een belangrijk onderdeel van. Hierin ligt een enorme kans voor Nederland, denken wij. En niet alleen voor Nederland. Heel veel landen willen graag aantrekkelijker worden voor kenniswerkers.'

Grotere wasbakken

Straetmans en Prins begonnen hun onderzoek naar internationale woonbehoeftes in 2020. De aanleiding was een tentoonstelling die ze bezochten, waar ze leerden dat slechts 5 procent van alle gebouwen ter wereld door architecten zijn ontworpen. Prins: 'Dat zette ons aan het denken over de overige 95 procent, waar we heel nieuwsgierig van werden. Als we die zouden bestuderen, welke kennis zouden we dan kunnen opdoen?'

Vanuit die fascinatie, die ook werd gevoeld door hun eigen internationale achtergrond – Prins heeft Indonesische en Straetmans Duitse roots – begonnen ze aan een wereldwijde zoektocht naar woonwisheden. In samenwerking met de Universiteit Aken en met een nieuwe 3D-scantechnologie die het mogelijk maakt om woningen tot op de centimeter te digitaliseren, brachten ze meer dan duizend privéwoningen over de hele wereld in kaart. Elke scan vertelde een verhaal: hoe mensen leven, hoe ze ruimtes gebruiken, welke oplossingen ze vinden voor dagelijkse uitdagingen. Het leverde een schat aan informatie op voor Studio Stad, die de scans zorgvuldig analyseerde en ordende.

Ze keken naar maatvoering ('In landen waar uitgebreid gekookt wordt, met veel groenten, zijn de wasbakken in de keuken vaak veel royaler dan hier'), naar plattegronden ('Al is de woning nog zo klein, er moet ruimte zijn om familie te ontvangen en samen te koken'), naar interieurelementen ('In heel veel landen zie je een voetenbankje bij de deur, waar men de schoenen uitdoet voor het naar binnen gaan'), maar ook naar slijtageplekken ('Daaraan konden we precies zien hoe woningen gebruikt worden; de bewoners zijn zich hier zelf vaak niet eens bewust van'). Via gesprekken met bewoners namen zij bovendien kennis van leefgewoonten, rituelen en spirituele overtuigingen mee in hun analyse.

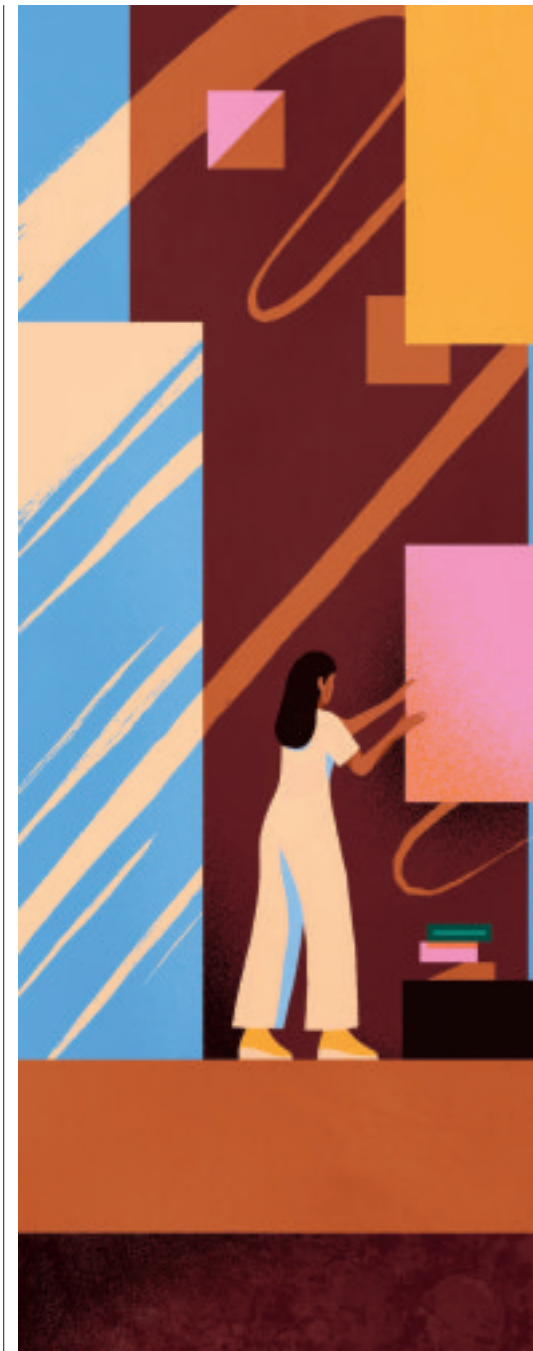
Roddelraam

Alle kennis en inzichten die ze opdeden, vertaalden ze naar hun Rooted Living-woonconcept: 'Zo helpen wij ontwikkelaars betere woningen te bouwen, waar ook mensen met een migratieachtergrond zich thuis voelen. Waar ze niet dat zeurende, vaak latent aanwezige gevoel hebben dat iets ontbreekt. Waar ze daadwerkelijk wortelen, doordat ze er zichzelf kunnen zijn.'

ERA Contour is de eerste ontwikkelende bouwer in Nederland die

'Migranten hebben in Nederlandse woningen dat zeurende, vaak latent aanwezige gevoel dat iets ontbreekt.'

'Als je elkaar niet opzoekt, wordt het een wijk van los zand, waar mensen komen en gaan'

gebruikmaakt van de Rooted Living-methodiek. Het bedrijf heeft Studio Stad betrokken bij de ontwikkeling van een nieuw woonproject in Den Haag, dat Voormekaar gaat heten. In de naoorlogse wijk Zuidwest, die nu al een diverse bevolkingssamenstelling heeft, worden 876 nieuwe woningen bijgebouwd.

'Communityvorming is heel belangrijk in dit project', zegt Arie Lengkeek, conceptontwikkelaar en programmamaker bij ERA Contour. 'Je wilt dat mensen zich fijn voelen, elkaar gaan

opzoeken en een gemeenschap vormen. Als dat niet gebeurt, wordt het een wijk van los zand, waar mensen continu komen en gaan.' Toen hij voor het eerst hoorde van het Rooted Living-concept, vond hij het meteen interessant, vertelt Lengkeek. 'Vooral door hoe Studio Stad dat zachte idee van zich thuis voelen vertaalt naar harde systeembouwlogica. Met de plattegronden die ze voorstellen en de modules die ze ontwerpen maken ze het heel concreet.'

Studio Stad tekende mee aan de plattegronden van Voormekaar en

Het concept is niet bedoeld om één specifieke gemeenschap tegemoet te komen

bracht een aantal cruciale elementen in. Grote elementen, zoals de mogelijkheid om de keuken en de kamer van elkaar af te scheiden met een schuifwand, maar ook kleinere, zoals een 'kruiden-erkertje' en een 'roddelraam', waardoor je vanuit je huis kunt kletsen met een buurvrouw die toevallig over de galerij loopt.

Voldoende opslag vinden de ontwerpers heel belangrijk. Om méér uit de gegeven vierkante meters te halen, bedenken ze slimme ruimtelijke oplossingen: 'In veel landen is sprake van een vloercultuur', zegt Tim Prins. 'Japanse *tatami*'s, Koreaanse *yo*-slaapmatten, Indonesische *tikar*, Arabische *majlis*-kussens en ook yogamatten worden allemaal gerold en opgeborgen. Dat vraagt om brede, diepe kastruimte op een logische plek. Wij lossen dit op door opbergruimte boven de toiletten te creëren.' Ook voor een royale eettafel wordt in het ontwerp ruimte gemaakt. 'Zelfs in de meest compacte woning is dat een must', aldus Prins.

Microcodes

ERA Contour is al langer met het onderwerp bezig. Onlangs voerde het een onderzoek uit dat Terug naar de buurt heet. Hierin werden bewoners van wijken die eerder met een multiculturele bril op door het bedrijf ontwikkeld waren, zoals Le Medi, in Rotterdam-West, en Mi Oso, in Amsterdam-Zuid-

oost, gevraagd naar hun leefomgeving. ERA Contour wilde weten: hoe voelden ze zich in hun wijk, welke elementen vonden ze waardevol?

Projectontwikkelaar Lengkeek: 'Mi Oso is een project dat de kwaliteiten van een Caraïbisch thuisgevoel heel nauwkeurig naar de Nederlandse situatie vertaalt. Ondanks die inzet werd het destijds door de welstand nog stevig bekritiseerd om de toe-eigening van culturele elementen: disneyficatie van de Surinaamse cultuur! Toch zijn de bewoners heel blij met hun witte bakstenen huizen met rode daken en veranda's. Die veranda's hebben een afsluitbaar hekje, en bewoners weten van elkaar: als het hekje openstaat, kun je zo binnenlopen. Als het dicht is, willen de bewoners privacy. Dat zijn zo van die microcodes die in die specifieke cultuur heel bepalend zijn voor het thuisgevoel.'

Sociale duurzaamheid

Het verschil met wijken als Le Medi en Mi Oso is dat Rooted Living nadrukkelijk een internationaal concept is, en zich dus richt op het multiculturele model. Niet bedoeld om één specifieke culturele gemeenschap tegemoet te komen, maar om woningen te maken waarmee iedereen erop vooruitgaat. Ook bewoners zonder migratieachtergrond. Straetmans en Prins vergelijken het met de nootmuskaat in stampapot. 'Inmiddels kunnen Nederlanders die ook niet meer missen.'

Studio Stad is blij dat de aandacht voor sociale duurzaamheid in de woningbouw toeneemt. 'Op het gebied van ecologische duurzaamheid is de laatste jaren een flinke slag geslagen. Nu is sociale duurzaamheid aan de beurt', zegt Prins. 'Uit onderzoek is gebleken dat wie zich thuis voelt, sneller naar buiten gaat om de ander op te zoeken, ergens langer blijft wonen en gemotiveerder is om bij te dragen aan de omgeving, om ervoor te zorgen dat die fatsoenlijk en netjes blijft.'

Het bouwen van woningen die beantwoorden aan de woonwens van mensen, is dus feitelijk een investering in een socialere samenleving, zeggen Prins en Straetmans. **P**

